

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Кафедра кримінального процесу

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Перший проректор НАВС
полковник поліції**

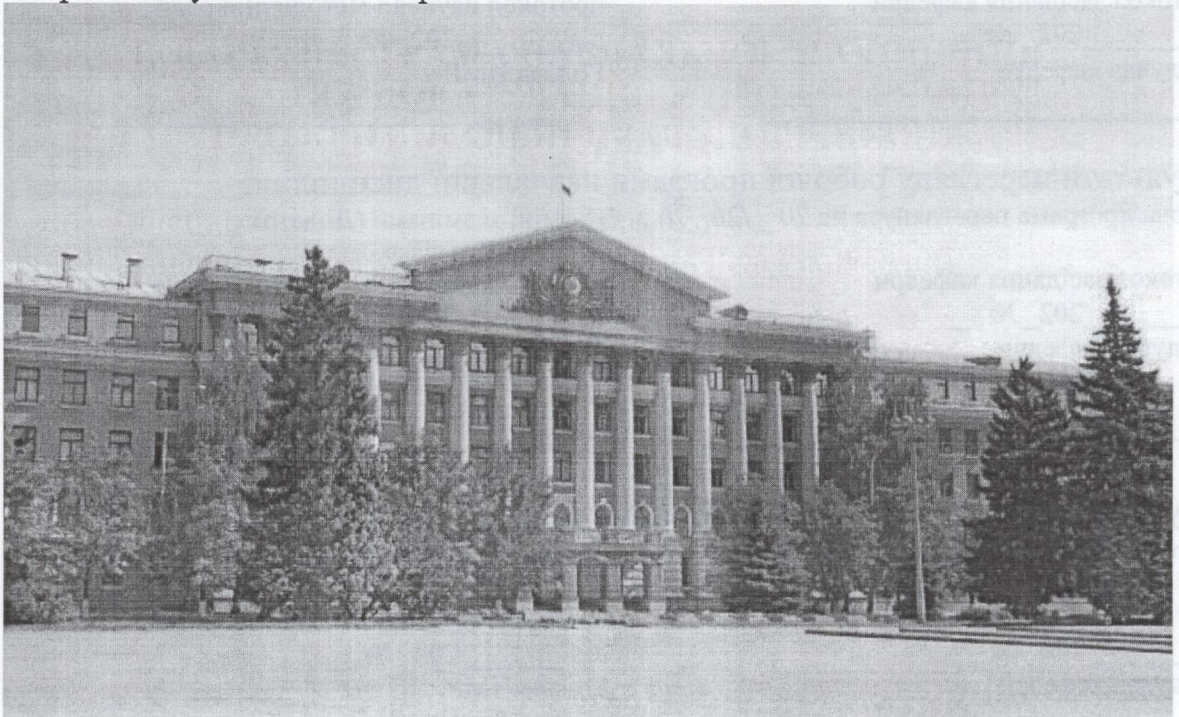
Станіслав ГУСАРЄВ

2023

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ДОКАЗИ ТА ДОКАЗУВАННЯ У ПРОВАДЖЕННЯХ
ПРО КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ**

Статус дисципліни
Рівень вищої освіти
Ступінь вищої освіти
Галузь знань
Спеціальність
Освітня програма
Форми здобуття вищої освіти
Мова викладання
Форма підсумкового контролю

Вибіркова
Другий (магістерський)
Магістр
08 Право
081 Право
Право
Денна/заочна
Українська
Залік

Київ – 2023

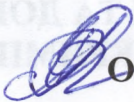
Розробники:

Сергій ЗАЙКА, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ;

Оксана МЕЛЬНИК, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ;

Ольга РИМАРЧУК, кандидат юридичних наук, доцент, т.в.о. завідувача кафедри кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри кримінального процесу протокол від 26 липня 2023 року № 36.

Т.в.о. завідувача кафедри кримінального процесу **Ольга РИМАРЧУК**

Схвалено науково-методичною радою НАВС

Протокол від 28 липня 2023 року № 11

Голова науково-методичної ради **Станіслав ГУСАРЕВ**

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).

(потрібне підкреслити)

протокол засідання кафедри

від _____. 202_ № ____

Завідувач кафедри

протокол науково-методичної ради

від _____. 202_ № ____

Голова НМР

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).

(потрібне підкреслити)

протокол засідання кафедри

від _____. 202_ № ____

Завідувач кафедри

протокол науково-методичної ради

від _____. 202_ № ____

Голова НМР

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).

(потрібне підкреслити)

протокол засідання кафедри

від _____. 202_ № ____

Завідувач кафедри

протокол науково-методичної ради

від _____. 202_ № ____

Голова НМР

1. Загальні відомості про навчальну дисципліну

Предметом навчальної дисципліни «Докази та доказування у провадженнях про кримінальні правопорушення» є поняття і зміст доказового права у кримінальному процесі, поняття, властивості та класифікація доказів у кримінальному провадженні, характеристика процесуальних джерел доказів, а також доказування як форма пізнання, процесуальні і слідчі (розшукові) дії як засоби збирання доказів у кримінальному процесі.

Метою викладання навчальної дисципліни «Докази та доказування у провадженнях про кримінальні правопорушення» є оволодіння здобувачами ступеня вищої освіти глибокими теоретичними знаннями щодо порядку збирання, перевірки та оцінки доказів і їх процесуальних джерел у кримінальному провадженні, а також формування практичних умінь та навичок правильного застосування норм доказового права.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Докази та доказування у провадженнях про кримінальні правопорушення» є засвоєння теоретичних та правових основ доказування в кримінальному провадженні; формування у здобувачів ступеня вищої освіти навиків до всебічного і повного аналізу завдань кримінального процесуального законодавства і доказового права; вироблення навичок узагальнення вітчизняної судової та слідчої практики, а також практики Європейського суду з прав людини щодо питань здійснення кримінального процесуального доказування; визначення кола проблемних питань та шляхів їх вирішення щодо збирання, перевірки та оцінки доказів і їх процесуальних джерел; розширення знань щодо співвідношення кримінального процесуального пізнання і доказування; ознайомлення із особливостями процесу доказування в окремих стадіях кримінального провадження; оволодіння знаннями щодо порядку здійснення доказування при застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження, в особливих порядках кримінального провадження.

Пререквізити (Prerequisite): навчальна дисципліна «Докази та доказування у провадженнях про кримінальні правопорушення» базується на вивченні та засвоєнні основних положень таких навчальних дисциплін, як: «Кримінальний процес», «Судові та правоохоронні органи України», «Досудове розслідування», «Складання процесуальних документів на стадії досудового розслідування» тощо. В якості емпіричної бази навчальна дисципліна використовує позитивний досвід слідчої та судової практики.

Постреквізити (Postrequisite): дисципліни, які будуть використовувати результати навчання даного курсу: «Загальні засади міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні», «Практика Європейського Суду з прав людини у кримінальному провадженні», «Міжнародні стандарти застосування заходів забезпечення кримінального провадження» та ін.

Перелік компетентностей. За результатами опанування навчальної дисципліни «Докази та доказування у провадженнях про кримінальні правопорушення»

здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти набувають загальні та фахові компетентності:

1. Загальні компетентності передбачають:

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу оброблення з інших джерел;
- ЗК 7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

2. Спеціальні (фахові) компетентності. Освітній процес зі спеціальності «Право» повинен формувати широкий спектр теоретичних і прикладних знань про природу і призначення кримінального процесуального права, його засади та зміст, а також умінь і навичок у процесі правозастосування, зокрема:

- СК 1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, в ситуаціях правової невизначеності ;
- СК 4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України;
- СК 6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту правову аргументацію.

Програмні результати навчання:

Результати вивчення дисципліни деталізують програмні результати навчання, передбачені відповідним стандартом вищої освіти України, що виявляються у вміннях та навичках:

- РН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи;
- РН 8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності;
- РН 17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

Знання, вміння, навички

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- загальні теоретичні положення доказового права;
- доказове право та практику його застосування;
- умови та процесуальний порядок визнання доказів недопустимими;
- співвідношення кримінального процесуального пізнання і доказування;
- елементи кримінального процесуального доказування;
- особливості процесу доказування в окремих стадіях кримінального провадження;
- доказування при здійсненні кримінального провадження в особливих порядках;

вміти:

- самостійно вивчати закони України, інші нормативно-правові акти, що регламентують діяльність державних органів, фізичних та юридичних осіб зі збирання, перевірки та оцінки доказів;

- правильно тлумачити та застосовувати норми чинного законодавства, що встановлюють порядок збирання, перевірки та оцінки доказів і їх процесуальних джерел;

- застосовувати прийоми з виявлення, фіксації та дослідження доказової інформації;

- організовувати наукові дослідження з проблемних ситуацій, пов'язаних із вдосконаленням кримінального процесуального законодавства та практики його застосування в контексті збирання, перевірки та оцінки окремих видів доказів під час кримінального провадження.

Отримати навички:

- самостійного збирати, опрацьовувати та критично аналізувати нормативні акти, доктринальні джерела, судову практику, а також практику Європейського суду з прав людини щодо питань здійснення кримінального процесуального доказування;

- застосовування сучасних методів дослідження й аналізу проблемних питань, що виникають під час процесуальної діяльності органів кримінальної юстиції;

- аналізу та використання у навчанні та професійній діяльності праворозуміння та правозастосування даної галузі права;

- міжособистісних відносин, взаємодії з різними типами людей, вміння працювати в команді;

- комплексного розв'язання проблем, моніторингу і контролю поставлених задач, абстрактного мислення.

2. Структура навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни			
	денна форма здобуття вищої освіти		заочна форма здобуття вищої освіти	
	д/б	Ксф	д/б	ксф
Кількість кредитів ECTS – 3	Рік підготовки			
	1-й	-	-	-
	Семестр			
	2-й	-	-	-
Загальна кількість годин – 90	Лекції			
	8 год.	-	-	-
	Семінарські			
	12 год.	-	-	-
	Практичні			
	10 год.	-	-	-
	Самостійна робота			
	60 год.	-	-	-
	Вид контролю			
	Залік	-	-	-

3. Тематичний план

№ з/п	Назви тем	Нормативний обсяг годин	з них:					Самостійна робота
			Усього годин з викладачем	з них:				
				Лекцій	Семінарських	практичних	них	
1.	Основні положення теорії доказів та доказового права.	14	4	2	2	-	10	
2.	Докази у кримінальному провадженні: поняття, властивості та класифікація	16	6	2	2	2	10	
3.	Характеристика процесуальних джерел доказів	16	6	2	2	2	10	
4.	Кримінальне процесуальне доказування як форма пізнання.	14	4	2	2	-	10	
5.	Слідчі (розшукові) дії як засоби збирання доказів у кримінальному процесі	16	6	-	2	4	10	
6.	Доказування при здійсненні кримінального провадження в особливих порядках	14	4	-	2	2	10	
Усього годин		90	30	8	12	10	60	
Підсумковий контроль: залік								

4. Плани навчальних занять за видами

денна форма навчання, державне замовлення

Тема 1. Основні положення теорії доказів та доказового права (2 год.).

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Поняття, суть і значення теорії доказів для кримінального провадження.
2. Місце теорії доказів у системі наукових знань.
3. Завдання кримінального процесуального права і доказового права.
4. Аксіологічне значення доказового права в умовах воєнного стану.

Тема 2. Докази у кримінальному провадженні: поняття, властивості та класифікація (4 год.)

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Поняття і значення доказів у кримінальному процесі.
2. Належність і допустимість доказів.
3. Класифікація доказів.
4. Недопустимість доказів, отриманих внаслідок істотного порушення прав та свобод людини.
5. Недопустимість доказів та відомостей, які стосуються особи підозрюваного, обвинуваченого.
6. Недопустимість доказів, отриманих у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, а також у порядку одноразового (спеціального) добровільного декларування.

Навчальні питання та завдання до практичного заняття:

Вирішення практичних ситуацій:

1. Ф., повертаючись додому, помітив, як з воріт його будинку вийшов незнайомий чоловік зі спортивною сумкою. Ф. хотів його зупинити, але той вирвався, кинув сумку та втік. У сумці виявилися речі з будинку Ф. Викликані працівники поліції прибули зі службовою собакою, яка взяла слід від будинку Ф. і привела до будинку З. Останнього вдома не було, а його дружина повідомила, що він вчора поїхав до батьків у село. Ні дружина З., ні його сусіди не впізнали сумку як таку, що належить З. Надалі З. був затриманий і пред'явлений для впізнання Ф., який повідомив, що не може впевнено будь-кого впізнати, оскільки, коли він побачив чоловіка біля свого будинку, було вже темно. З. дав показання про те, що ще за день до події його відвіз у село С. (водій автогосподарства, в якому він працює). Допитаний як свідок С. цей факт не підтвердив.

Суд визнав З. винуватим у вчиненні крадіжки чужого майна і у вирокі серед іншого зазначив, що З., раніше судимий за вчинення крадіжки, дав неправдиві

показання, доказати своє алібі не зміг і тому суд за своїм внутрішнім переконанням приходить до висновку, що крадіжку вчинив З.

Назвіть наявні докази та їх джерела. Класифікуйте їх.

Чи правильно суд оцінив наявні в справі докази? Що означає оцінити докази за внутрішнім переконанням? На кого покладений обов'язок доказування в кримінальному провадженні?

2. У мотивувальній частині обвинувального вироку суд вказав, що показання свідків С. і Б. не можуть бути взяті до уваги, оскільки ці громадяни знаходяться в дружніх відносинах із обвинуваченим. Показання свідка К. слід вважати правдивими тому, що він похилого віку, позитивно характеризується на роботі та в побуті.

Оцініть висновки суду.

За якими правилами здійснюється оцінка показань свідків?

3. Р., який є потерпілим у кримінальному провадженні про нанесення середньої тяжкості тілесних ушкоджень, заявив такі клопотання:

а) про допит сусідів підозрюваного Т. щодо зловживання ним спиртними напоями;

б) про витребування медичних документів з приводу тривалості та вартості лікування;

в) про витребування документів, які б підтвердили відсутність освітлення на тій ділянці вулиці, де було вчинене кримінальне правопорушення;

г) про допит членів сім'ї потерпілого з приводу його позитивної поведінки в побуті.

Як слід вирішити заявлені клопотання? Чи мають доказове значення в цьому кримінальному провадженні обставини, про встановлення яких заявив клопотання потерпілий?

Визначте предмет доказування у цьому кримінальному провадженні.

4. У судовому засіданні під час розгляду справи щодо обвинувачення К. у зґвалтуванні С. захисник обвинуваченого почав ставити свідкам запитання, спрямовані на з'ясування легковажної поведінки потерпілої та її зустрічей з багатьма чоловіками. Головуючий відвів ці запитання захисника, мотивуючи своє рішення тим, що вони стосуються приватного життя потерпілої й не мають значення для вирішення кримінального провадження.

Оцініть ситуацію. Чи правильно вчинив суддя?

Чи існує відмінність між обставинами, що підлягають доказуванню, та обставинами, що мають значення для кримінального провадження?

5. У спортивному залі проводилося свято, на якому були присутні більше 100 осіб, у тому числі й діти. Р., який перебував у нетверезому стані, допустив не-

цензурну лайку на адресу учасників змагань, на зауваження не реагував, завдав удар кулаком в обличчя директору спортивної бази. За цим фактом було розпочато досудове розслідування.

Яку кількість осіб необхідно допитати слідчому як свідків?

Що представляють собою межі доказування та як вони співвідносяться з предметом доказування?

Тема 3. Характеристика процесуальних джерел доказів (4 год.)

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Поняття, види та характеристика процесуальних джерел доказів.
2. Поняття та значення показань свідка та потерпілого у кримінальному провадженні. Поняття та значення показань підозрюваного та обвинуваченого у кримінальному процесі.
3. Показання з чужих слів.
5. Порядок зберігання речових доказів і документів.
6. Документи як джерело доказів, їх види.
7. Висновок експерта: сутність, цінність, особливості.

Навчальні питання та завдання до практичного заняття:

Вирішення практичних ситуацій:

1. М. та І. за попередньою змовою вчинили крадіжку чужого майна. Під час досудового розслідування І. втік й матеріали відносно нього була виділені в окреме провадження. М. був засуджений до 2-х років позбавлення волі. Коли І. був розшуканий і затриманий, то виникла необхідність у додатковому допиті М. і з'ясуванні деяких обставин спільно вчиненого ними злочину. Крім того, слідчому стало відомо, що М. знає про вчинення І. ще й викрадення автомобілю і може показати місце, де знаходиться викрадений автомобіль.

У якому статусі повинен бути допитаний М. після засудження?

Що є предметом показань свідка, підозрюваного, обвинуваченого?

2. Під час розслідування згвалтування неповнолітньої Б. були розбіжності у показаннях потерпілої та свідків І. та Д. Слідчий викликав усіх трьох на одночасний допит. Під час допиту слідчий зачитав показання Б., які вона давала на попередньому допиті, та які, на його думку, були правдивими, перед тим, як було запропоновано дати показання учасникам цієї слідчої (розшукової) дії.

Оцініть дії слідчого.

Чи дозволяється оголошення показань, наданих учасниками цієї слідчої (розшукової) дії на попередніх допитах? Якщо так, то за яких умов?

Чи має значення для проведення цього допиту те, що Б. є неповнолітньою? Чи мають доказове значення показання Б.?

3. У кримінальному провадженні, яке здійснювалося у м. Києві, про завдання тяжких тілесних ушкоджень Т., виникла необхідність одночасно допитати свідка П. та підозрюваного І., оскільки в їхніх показаннях, які були дані раніше, були виявлені суттєві суперечності. Свідок П. на момент здійснення цього кримінального провадження відбував покарання у виправній установі (м. Житомир) за вчинення умисного вбивства.

Яким чином можна провести одночасний допит П. та І.? Вкажіть, чи є допустимими показання П.

4. Для проведення допиту неповнолітнього П. слідчий запросив для участі його батька та вчителя (класного керівника П.). До початку допиту неповнолітній заявив, що не бажає давати показання в присутності свого класного керівника, адже це може вплинути на його відносини з учителями у школі.

Як діяти слідчому в цій ситуації?

У яких випадках докази вважаються недопустимими?

5. П. о 22 годині на вулиці пограбував невідомий чоловік, який відібрав у нього хутрову шапку та мобільний телефон. Потерпілий заявив слідчому, що він не може назвати точних прикмет грабіжника, оскільки на вулиці було темно. Проте, якби злочинця показали, то він би неодмінно впізнав його за сукупністю ознак, про що був складений відповідний протокол. Слідчий пред'явив П. підозрюваного М. з двома іншими громадянами, які не мали різких відмінностей в зовнішності, віці та одязі. Потерпілий вказав на підозрюваного М. як на особу, яка його пограбувала, вказавши при цьому деякі додаткові прикмети, про які він забув повідомити під час допиту.

Оцініть дії слідчого. Чи були порушені слідчим вимоги закону щодо пред'явлення особи для впізнання? До якого процесуального джерела відноситься протокол впізнання особи?

Тема 4. Кримінальне процесуальне доказування як форма пізнання

(2 год.)

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Кримінальне процесуальне доказування як різновид пізнавальної діяльності.

2. Поняття та способи збирання доказів у кримінальному провадженні.

3. Перевірка та оцінка доказів у кримінальному провадженні..

4. Участь сторони обвинувачення під час доказування у кримінальному провадженні.

5. Участь сторони захисту в процесі доказування.

Тема 5. Слідчі (розшукові) дії як засоби збирання доказів у кримінальному процесі (6 год.)

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Поняття, види та система слідчих (розшукових) дій.
2. Класифікація слідчих (розшукових) дій.
3. Загальні процесуальні вимоги до проведення та оформлення слідчих (розшукових) дій.
4. Особливості збирання доказів під час проведення вербальних слідчих (розшукових) дій.
5. Проблемні питання збирання доказів за участю неповнолітніх.
6. Особливості проведення невербальних та змішаних слідчих (розшукових) дій.

Навчальні питання та завдання до практичного заняття 1:

Під час самостійної підготовки слухачі письмово вирішують запропоновані задачі. На занятті відбувається обговорення їх рішень та реферативних повідомлень.

1. Під час огляду місця події на полі, коли слідчий за участю судово-медичного експерта перейшов до огляду трупа, понята П. знепритомніла, побачивши знівечене обличчя загиблого.

Як бути слідчому, маючи на увазі, що огляд проводився у безлюдному місці, де були, крім самого слідчого, привезених понятих та експерта, ще два працівники поліції? Чи може він продовжити огляд з одним понятим?

2. Під час огляду місця події слідчим були запрошені в якості понятих помічник судді апеляційного суду м. Києва та співробітник Дарницького управління поліції Головного управління Національної поліції у м. Києві.

Оцініть дії слідчого.

3. Допитаний із застосуванням технічного засобу фіксування, свідок Ф. запитав слідчого, чому він не заніс його показання до протоколу допиту, а лише обмежився вказівкою в протоколі про те, що застосовуються технічні засоби. Ф. наполягав на тому, щоб його показання були внесені до протоколу. Втім, слідчий пояснив, що оскільки показання повністю фіксуються технічними засобами та будуть зберігатися на диску, який приєднують до протоколу допиту, вони обійдуться і без детального викладення показань у самому протоколі.

Оцініть дії слідчого. Які є форми фіксування кримінального провадження?

Навчальні питання та завдання до практичного заняття 2:

1. Під час розслідування згвалтування неповнолітньої Б. були розбіжності у показаннях потерпілої та свідків І. та Д. Слідчий викликав усіх трьох на одночасний допит. Під час допиту слідчий зачитав показання Б., які вона давала на попередньому допиті, та які, на його думку, були правдивими, перед тим, як було запропоновано дати показання учасникам цієї слідчої (розшукової) дії.

Оцініть дії слідчого. Чи дозволяється оголошення показань, наданих учасниками цієї слідчої (розшукової) дії на попередніх допитах?

Якщо так, то за яких умов? Чи має значення для проведення цього допиту те, що Бузько є неповнолітньою?

2. У кримінальному провадженні, яке здійснювалося у м. Києві, про завдання тяжких тілесних ушкоджень Т., виникла необхідність одночасно допитати свідка П. та підозрюваного Іванова, оскільки в їхніх показання, які були дані раніше, були виявлені суттєві суперечності. Свідок П. на момент здійснення цього кримінального провадження відбував покарання у виправній колонії м. Житомира за вчинення умисного вбивства.

Яким чином можна провести одночасний допит П. та І.?

3. Для проведення допиту неповнолітнього П. слідчий запросив для участі його батька та вчителя (класного керівника П.). До початку допиту неповнолітній заявив, що не бажає давати показання в присутності свого класного керівника, адже це може вплинути на його відносини з учителями у школі.

Як діяти слідчому в цій ситуації?

4. Слідчий протягом 2 годин допитував як свідка 13-річного Т. в присутності його батька – вчителя біології середньої школи, де він навчається.

Чи були порушені слідчим вимоги закону щодо порядку допиту малолітнього свідка? Якщо так, то які саме?

5. П. о 22 годині на вулиці пограбував невідомий чоловік, який відібрав у нього хутрову шапку та мобільний телефон. Потерпілий заявив слідчому, що він не може назвати точних прикмет грабіжника, оскільки на вулиці було темно. Проте, якби злочинця показали, то він би неодмінно впізнав його за сукупністю ознак, про що був складений відповідний протокол. Слідчий пред'явив П. підозрюваного М. з двома іншими громадянами, які не мали різких відмінностей в зовнішності, віці та одязі. Потерпілий вказав на підозрюваного М. як на особу, яка його пограбувала, вказавши при цьому деякі додаткові прикмети, про які він забув повідомити під час допиту.

Оцініть дії слідчого.

Чи були порушені слідчим вимоги закону щодо пред'явлення особи для впізнання?

Тема 6. Доказування при здійсненні кримінального провадження в особливих порядках (4 год.)

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Поняття та види особливих порядків кримінального провадження.
2. Кримінальне провадження на підставі угод: види угод та загальний порядок їх судового провадження.
3. Доказування в кримінальних провадженнях приватного обвинувачення.
4. Особливості формування доказів та прийняття процесуальних рішень у кримінальному провадженні щодо окремої категорії осіб.

5. Особливості доказування у кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх.

6. Особливості доказування у кримінальних провадженнях щодо застосування примусових заходів медичного характеру.

7. Особливості доказування в умовах воєнного стану.

Навчальні питання та завдання до практичного заняття:

1. У кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення за ст.125 КК України слідчий повідомив потерпілому Волошину, що відповідно до закону потерпілий сам повинен зібрати всі необхідні докази у кримінальному провадженні і подати їх слідчому.

Чи правомірними є дії слідчого?

2. У кримінальному провадженні за підозрою неповнолітнього Кравченка у вчиненні злочину передбаченого ч. 3 ст. 185 КК України слідчий доказував наступні обставини: подію кримінального правопорушення; винуватість Кравченка у вчиненні кримінального правопорушення, розмір шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, а також розмір процесуальних витрат; обставини, які впливають на ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, характеризують особу Кравченка. Після цього слідчий склав обвинувальний акт і направив матеріали кримінального провадження до суду.

Оцініть правомірність дій слідчого.

3. Десятирічний Сергій, вчинив злочин, передбачений ч. 1 ст. 186 КК України. Ухвалою місцевого суду до нього було застосовано один з примусових заходів виховного характеру. Дане рішення було оскаржене захисником неповнолітнього.

Чи правомірно вчинив суд? Які питання повинен з'ясувати суд при вирішенні питання про застосування примусових заходів виховного характеру? Який процесуальний порядок дострокового звільнення від застосування примусового заходу виховного характеру?

4. Бакун вчинив злочин передбачений ч. 1 ст. 296 КК України. Бакун стверджував, що він є неповнолітнім, але при ньому не було виявлено документів, які вказують на його вік.

Які повинен діяти слідчий? Зазначте обставини, що підлягають встановленню у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх.

5. Для допиту неповнолітнього підозрюваного Родіонова слідчий запросив його батьків, представника поліції у справах дітей, адвоката, дитячого психолога. Під час проведення допиту з'ясувалося, що батьки Родіонова позбавлені батьківських прав, проте слідчий не звернув увагу на цю обставину і після завершення допиту став готувати обвинувальний акт.

Оцініть правомірність дій слідчого.

6. Перед допитом неповнолітнього потерпілого Дяченка слідчий попередив його про кримінальну відповідальність за відмову від давання показань і за

завідомо неправдиві показання.

Під час ознайомлення з матеріалами досудового розслідування захисник підозрюваного Титова вказав слідчому, що слідчий не повинен був попереджати потерпілого перед допитом про кримінальну відповідальність за відмову від давання показань і за давання завідомо неправдивих показань, так як це суперечить закону. На думку адвоката слідчий грубо порушив закон, здійснив психологічний тиск на потерпілого у зв'язку з чим протокол допиту підозрюваного є недопустимим доказом. З вимогою про визнання протоколу допиту потерпілого недопустимим захисник звернувся до слідчого судді.

Оцініть ситуацію. Яке рішення повинен прийняти слідчий суддя?

7. Десятирічний Сергієнко, вчинив кримінальне правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 186 КК України (хуліганство, тобто грубе порушення громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства, що супроводжується особливою зухвалістю чи винятковим цинізмом). Ухвалою місцевого суду до нього було застосовано примусовий захід виховного характеру. Це рішення було оскаржене захисником неповнолітнього.

Чи правомірно вчинив суд? Які питання повинен з'ясувати суд при прийнятті рішення про застосування примусових заходів виховного характеру?

8. Громадянин Лазарчук вчинив кримінальне правопорушення у віці 17 років. На момент початку кримінального провадження, він досяг повноліття.

Чи поширюються на Лазарчука правила, що встановлюють особливості кримінального провадження щодо неповнолітніх?

9. У кримінальному провадженні щодо Нестерова за ч. 2 ст. 187 КК України було проведено психіатричну експертизу відповідно до якої Нестеров було визнано неосудним. Слідчим на момент завершення експертизи були встановлені наступні обставини: подія кримінального правопорушення; винуватість Нестерова у вчиненні кримінального правопорушення, розмір шкоди, завданої кримінальним правопорушенням. Також слідчий зібрав характеризуючі матеріали на Нестерова. Отримавши висновок психіатричної експертизи про неосудність Нестерова слідчий за згодою з прокурором виніс постанову про направлення кримінального провадження до суду для вирішення питання про застосування примусових заходів виховного характеру.

Оцініть правомірність дій слідчого. Які обставини підлягають встановленню під час досудового розслідування у кримінальному провадженні щодо застосування примусових заходів медичного характеру?

5. Завдання для самостійної роботи

До завдань для самостійної роботи у формі тестового контролю здобувачі вищої освіти можуть отримати доступ на сайті НАВС у розділі «Дистанційні курси» за посиланням: <https://dn.nai.au.kiev.ua/login/index.php> за допомогою індивідуального логіну і паролю.

Самостійна робота передбачає пошук та опрацювання рекомендованої літератури, підготовку рефератів і наукових доповідей (мультимедійних презентацій), виконання завдань, спрямованих на розвиток самостійності та ініціативності, а також індивідуальних завдань у рамках підготовки до участі в конференціях і олімпіадах.

Тема 1. Основні положення теорії доказів та доказового права.

Теми рефератів, доповідей:

1. Історичні особливості розвитку доказового права.
2. Зв'язок теорії судових доказів з іншими навчальними дисциплінами.
3. Моральні засади доказування у кримінальному провадженні.

Тема 2. Докази у кримінальному провадженні: поняття, властивості та класифікація

Теми рефератів, доповідей:

1. Практика ЄСПЛ у питаннях визнання доказів недопустимими у кримінальному провадженні.
2. Недопустимість доказів та відомостей, які стосуються особи підозрюваного, обвинуваченого.
3. Захист доказів у кримінальному провадженні.
4. Особливості використання у кримінальному процесуальному доказуванні непрямих доказів.
5. Достатність доказів для прийняття окремих процесуальних рішень.

Тема 3. Характеристика процесуальних джерел доказів

Теми рефератів, доповідей:

1. Способи встановлення достовірності показань свідка, потерпілого, підозрюваного.
2. Види показань підозрюваного та їх характеристика.
3. Правові наслідки визнання підозрюваним, обвинуваченим своєї вини.
4. Особливості використання показань із чужих слів у кримінальному процесуальному доказуванні.
5. Показання експерта у кримінальному провадженні.
6. Співвідношення категорій «речі» та «речові докази» у нормативному врегулюванні кримінального процесуального доказування.
7. Порядок знищення речових доказів.
8. Співвідношення документів – самостійного джерела доказів і документів – речових доказів у кримінальному провадженні.

9. Гарантії достовірності висновку експерта у кримінальному провадженні.
10. Електронні докази у кримінальному провадженні.

Тема 4. Кримінальне процесуальне доказування як форма пізнання.

Теми рефератів, доповідей:

1. Моральні засади доказування у кримінальному провадженні.
2. Внутрішнє переконання судді.
3. Мораль обов'язку та мораль переконання у кримінальному провадженні.

Тема 5. Слідчі (розшукові) дії як засоби збирання доказів у кримінальному процесі

Теми рефератів, доповідей:

1. Застосування примусу під час проведення слідчих (розшукових) дій.
2. Отримання зразків для експертизи: порядок проведення та процесуальне оформлення.
3. Проникнення до житла чи іншого володіння особи до постановлення ухвали слідчого судді.

Тема 6. Доказування при здійсненні кримінального провадження в особливих порядках

Теми рефератів, доповідей:

1. Актуальні проблеми кримінального провадження, яке містить відомості, що становлять державну таємницю.
2. Особливості кримінального провадження на території дипломатичних представництв, консульських установ України.
3. Кримінальні провадження на підставі угод.

6. Індивідуальні завдання

Тема 1. Основні положення теорії доказів та доказового права.

Опрацюйте наукову літературу та надайте аналіз таким явищам та категоріям:

1. Концепції «подвійного» та «єдиного» поняття доказів.
2. Співвідношення судових доказів та доказів, які збираються під час досудового розслідування.
3. Аксіологічного значення доказового права в умовах воєнного стану.

Тема 2. Докази у кримінальному провадженні: поняття, властивості та класифікація

Охарактеризуйте класифікацію доказів у кримінальному провадженні, заповнивши запропоновану таблицю за таким зразком:

КЛАСИФІКАЦІЯ ДОКАЗІВ							
ПІДСТАВИ ДЛЯ КЛАСИФІКАЦІЇ							
За способом (механізмом) формування		За характером формування		За відношенням до предмета обвинувачення		За відношенням до обставини, що підлягає доказуванню	
ВИДИ ДОКАЗІВ							
Особи	речові						
ПОНЯТТЯ ВИДІВ ДОКАЗІВ							
походять від осіб	матеріальні об'єкти						
ПРИКЛАДИ							
фактичні дані, що містяться в показаннях свідка	документ (речовий доказ)						

Тема 3. Характеристика процесуальних джерел доказів

1. Опрацюйте судову практику щодо вирішення питання про речові докази у кримінальному провадженні.

Дайте відповіді на такі питання:

- чи дотримуються вимоги закону органами досудового розслідування, прокурором при вилученні, обліку і зберіганні речових доказів;
- якщо допускаються порушення, то які саме;
- чи дотримуються суди вимог закону, зокрема при вирішенні питання про речові докази та формулюванні відповідних рішень у вироках, ухвалах;
- яким є порядок виконання судових рішень в частині вирішення питання про речові докази та які проблеми виникають у цьому напрямі.

2. Опрацюйте слідчу та судову практику щодо оцінки висновку експерта у кримінальному провадженні.

Дайте відповіді на такі питання:

– чи дотримуються вимоги закону органами досудового розслідування, прокурором при одержанні матеріалів і об'єктів, які передаються ними для експертного дослідження;

– якщо допускаються порушення, то які саме;

– чи дотримуються суди вимог закону, зокрема при оцінці висновку експерта;

– наскільки часто органи досудового розслідування, прокурор, суд не погоджуються з висновком експерта і якщо так, то якими обставинами вони це мотивують.

Тема 4. Кримінальне процесуальне доказування як форма пізнання.

Опишіть «право на мовчання», що визначається в змісті ст. 63 Конституції України та зазначте способи реалізації даних положень різними учасниками допиту в залежності від їх процесуального статусу. Розробіть таблицю.

Тема 5. Слідчі (розшукові) дії як засоби збирання доказів у кримінальному процесі

Проаналізуйте обставини, які входять до предмету доказування і зазначте, які слідчі (розшукові) дії можуть бути використані для встановлення кожної з обставин. Розробіть табличний варіант.

Тема 6. Доказування при здійсненні кримінального провадження в особливих порядках

Ознайомтеся з рекомендованою літературою та надайте аналіз диференційованих рис таких особливих порядків:

- кримінального провадження на повітряному, морському чи річковому судні, що перебуває за межами України під прапором або з розпізнавальним знаком України, якщо це судно приписано до порту, розташованого в Україні;
- кримінального провадження щодо неповнолітніх.

7. Методи навчання

Основними *формами проведення занять* з навчальної дисципліни «Докази та доказування у провадженнях про кримінальні правопорушення» є лекційні, семінарські та практичні заняття, самостійна робота. Після закінчення вивчення навчальної дисципліни складається екзамен.

Методи навчання:

Контекстне навчання – в умовах максимально наближених до реальних інтегруються різні види діяльності здобувача (навчальна, наукова та практична).

Імітаційне навчання – використання ігрових та імітаційних форм навчання.

Проблемне навчання – через поданий навчальний матеріал, що містить проблемні питання, здобувач стимулюється на здійснення самостійного пошуку знань.

Словесні методи:

Розповідь-пояснення використовується під час навчання на протязі лекції. За метою виділяються такі види розповіді: розповідь-вступ, розповідь-повідь, розповідь-висновок. Ефективність зазначеного методу залежить головним чином від уміння викладача розповісти, дохідливості та доступності інформації, від поєднання його з іншими методами навчання.

Бесіда – це діалог між викладачем та здобувачем вищої освіти, який дає можливість за допомогою цілеспрямованих і вміло сформульованих питань спрямувати їх на активізацію отриманих знань. Саме за допомогою бесіди викладач активізує діяльність здобувачів вищої освіти, ставлячи їм запитання для розмірковування, розв'язання проблемної ситуації.

Лекція служить для пояснення теми; її типовими ознаками, є тривалість запису плану та рекомендованої літератури, уведення та характеристика нових понять, розкриття та деталізація матеріалу, завершальні висновки викладача, відповіді на запитання. Види лекцій, які використовуються під час викладання дисципліни: проблемна лекція, лекція із попередньо запланованими помилками, лекція – бесіда, лекція – диспут, лекція-візуалізація.

Рольова гра – пояснення фабули (змісту та умов гри); підготовку дійових осіб для виконання своїх ролей; підготовку учнів-експертів, ведучого.

Наочні методи:

Ілюстрація – допоміжний метод при словесному методі, її значення полягає в яскравішому викладенні та показі власної думки.

Демонстрація характеризується рухомістю засобу демонстрування, наприклад, демонстрація навчальних фільмів.

Навчальна робота під керівництвом викладача – *самостійна робота*, до якої належать самостійні письмові роботи, контрольні роботи, підготовка та написання тестів, рефератів (доповідей), формування папки-накопичувача з порівняльно-аналітичними таблицями, вирішення практичних завдань.

8. Форми та методи контролю, критерії оцінювання результатів навчання

Форми контролю – екзамен, усне та письмове опитування. Контроль самостійної роботи здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань, передбачених даною програмою.

Методи контролю.

Методи поточного контролю:

- усне опитування (бліц-опитування, фронтальне опитування);
- робота за індивідуальними завданнями;
- тестування;

- реферативне повідомлення;
- поняттєвий диктант;
- захист проектів (презентацій);
- поняттєве вправляння;
- групові завдання, що передбачають розв'язання або підготовку проблемних ситуацій.

При поточному контролі оцінюються усні виступи, наукові доповіді, презентації, вирішення практичних завдань і тестів, моделювання ситуацій, творчі, проектні й реферативні роботи.

При оцінюванні враховується глибина теоретичних знань здобувачів і вміння застосовувати їх на практиці.

Методи підсумкового контролю: усна відповідь або тестування.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену після закінчення вивчення навчальної дисципліни. Структура білета передбачає два теоретичних питання та ситуаційне завдання.

При підсумковому контролі застосовується 100-бальна шкала оцінювання, а також національна система (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) та система ECTS (A, B, C, D, E, FX, F)

Критерії оцінювання результатів навчання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів, є такі:

- виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Розподіл балів, що присвоюються здобувачеві

Накопичення балів з тем за усі види робіт						Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
<i>max 60 %</i>						<i>max 40 %</i>	<i>max 100%</i>
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Залік	
5	5	5	5	5	5	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище від середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74		D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

9. Інструменти, обладнання, програмне забезпечення, використання яких передбачає дисципліна

Під час проведення занять з навчальної дисципліни «Докази та доказування у провадженнях про кримінальні правопорушення» використовуються: мультимедійні проектори, персональні комп'ютери, планшети, програмне забезпечення (IBM i2, ArcGIS), яке дозволяє ефективно та змістовно демонструвати належну інформацію під час занять. Крім того використовується програмне забезпечення: ZOOM, VIBER, MOODLE та інші, за допомогою якого можна проводити дистанційне навчання з навчальної дисципліни.

Системотехнічне забезпечення навчальної дисципліни складається із:

- апаратних засобів (персональних комп'ютерів, мережевого обладнання, джерел безперебійного живлення, серверів, обладнання для відео конференц зв'язку тощо), що забезпечують розроблення і використання веб-ресурсів навчального призначення, управління навчальним процесом та необхідні види навчальної взаємодії між суб'єктами дистанційного навчання у синхронному і асинхронному режимах.

- інформаційно-комунікаційного забезпечення навчальної дисципліни «Докази та доказування у провадженнях про кримінальні правопорушення» із пропускнуою здатністю каналів, що надає всім суб'єктам дистанційного навчання навчального закладу цілодобовий доступ до веб-ресурсів і веб-сервісів для реалізації навчального процесу у синхронному та асинхронному режимах;

- програмного забезпечення загального призначення, яке має бути ліцензійним або побудованим на програмних продуктах з відкритими кодами.

Веб-ресурси навчальної дисципліни «Докази та доказування у провадженнях про кримінальні правопорушення», що необхідні для забезпечення дистанційного навчання, можуть містити: методичні рекомендації щодо їх використання, послідовності виконання завдань, особливостей контролю тощо; документи планування освітнього процесу (навчальні та робочі навчальні програми, навчально-

тематичні плани); мультимедійні лекційні матеріали; практичні завдання; пакети тестових завдань для проведення контрольних заходів, тестування із автоматизованою перевіркою результатів, тестування із перевіркою викладачем; електронні бібліотеки чи посилання на них; бібліографії.

10. Перелік питань/завдань для підсумкового контролю з навчальної дисципліни

1. Поняття, суть і значення теорії доказів для кримінального провадження.
2. Місце теорії доказів у системі наукових знань.
3. Завдання кримінального процесуального права і доказового права.
4. Аксіологічне значення доказового права в умовах воєнного стану.
5. Поняття і значення доказів у кримінальному процесі.
6. Належність і допустимість доказів.
7. Класифікація доказів.
8. Недопустимість доказів, отриманих внаслідок істотного порушення прав та свобод людини.
9. Недопустимість доказів та відомостей, які стосуються особи підозрюваного, обвинуваченого.
10. Недопустимість доказів, отриманих у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, а також у порядку одноразового (спеціального) добровільного декларування.
11. Поняття, види та характеристика процесуальних джерел доказів.
12. Поняття та значення показань свідка та потерпілого у кримінальному провадженні. Поняття та значення показань підозрюваного та обвинуваченого у кримінальному процесі.
13. Показання з чужих слів.
14. Порядок зберігання речових доказів і документів.
15. Документи як джерело доказів, їх види.
16. Висновок експерта: сутність, цінність, особливості.
17. Кримінальне процесуальне доказування як різновид пізнавальної діяльності.
18. Поняття та способи збирання доказів у кримінальному провадженні.
19. Перевірка та оцінка доказів у кримінальному провадженні..
20. Участь сторони обвинувачення під час доказування у кримінальному провадженні.
21. Участь сторони захисту в процесі доказування.
22. Поняття, види та система слідчих (розшукових) дій.
23. Класифікація слідчих (розшукових) дій.
24. Загальні процесуальні вимоги до проведення та оформлення слідчих (розшукових) дій.

25. Особливості збирання доказів під час проведення вербальних слідчих (розшукових) дій.
26. Проблемні питання збирання доказів за участю неповнолітніх.
27. Особливості проведення невербальних та змішаних слідчих (розшукових) дій.
28. Поняття та види особливих порядків кримінального провадження.
29. Кримінальне провадження на підставі угод: види угод та загальний порядок їх судового провадження.
30. Доказування в кримінальних провадженнях приватного обвинувачення.
31. Особливості формування доказів та прийняття процесуальних рішень у кримінальному провадженні щодо окремої категорії осіб.
32. Особливості доказування у кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх.
33. Особливості доказування у кримінальних провадженнях щодо застосування примусових заходів медичного характеру.
34. Особливості доказування в умовах воєнного стану.
35. Роль презумпції невинуватості в процесі доказування.
36. Правила оцінки доказів.
37. Роль презумпцій в процесі доказування.
38. Недопустимість розголошення даних досудового розслідування.
39. Електронні докази у кримінальному провадженні.
40. Особливості допиту неповнолітніх потерпілих.
41. Суть та значення для процесу доказування ст. 63 Конституції України.
42. Роль процесуальних гарантій в доказуванні.
43. Невербальні слідчі (розшукові) дії як засоби збирання доказів.
44. Вербальні слідчі (розшукові) дії як засоби збирання доказів.
45. Роль оперативно-розшукової діяльності у кримінальному процесуальному доказуванні.
46. Захисник як суб'єкт доказування.
47. Роль преюдицій в доказуванні.
48. Використання спеціальних знань в кримінальному процесуальному доказуванні.
49. Роль процесуальної форми у доказуванні та забезпеченні прав і законних інтересів учасників кримінального провадження.
50. Особливості збирання доказів на початковому етапі досудового розслідування.
51. Внутрішнє переконання та його значення в оцінці доказів.
52. Значення рішень інших судів у питаннях допустимості доказів.

53. Безпосередність дослідження показань, речей і документів у доказуванні.
54. Використання відеоконференції під час збирання та перевірки доказів.
55. Проведення експертизи як спосіб формування доказів у кримінальному провадженні.
56. Реалізація загальних засад кримінального провадження при здійсненні доказування.
57. Слідчий як суб'єкт доказування.
58. Доказування цивільного позову у кримінальному провадженні.
59. Захист доказів у кримінальному провадженні.
60. Використання у доказуванні відомостей, одержаних під час міжнародної правової допомоги.

11. Рекомендовані джерела інформації

Основна

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року (із змінами та доповненнями). *Відомості Верховної Ради України* від 23 липня 1996 року, № 30. Ст.141.
2. Мінімальні стандартні правила ООН, що стосуються відправлення правосуддя щодо неповнолітніх («Пекінські правила»): прийняті 29 листопада 1985 року. *Верховна Рада України*. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_211.
3. Захист осіб з психічними захворюваннями та поліпшення психіатричної допомоги: Резолюція 46/119 Генеральної Асамблеї ООН від 18 лютого 1992 року. *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_905
4. Віденська конвенція про дипломатичні зносини: прийнята 18 квітня 1961 року. *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_048
5. Віденська конвенція про консульські зносини: прийнята 24 квітня 1963 року. *Верховна Рада України*. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_047.
6. Конвенція про правопорушення та деякі інші дії, вчинені на борту повітряного судна: прийнята 14 вересня 1963 року. *Верховна Рада України*. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_244.
7. Щодо сприяння кримінального правосуддя: Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи від 17 вересня 1987 р. № 6R (87/18). URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_339
8. Рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам Ради, які зацікавлені в організації медіації у кримінальних справах від 15 вересня 1999 р. № R (99) 19. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_828

9. Про місце жертв злочинів у кримінальному судочинстві: Рамкове рішення Ради Європейського Союзу від 15 березня 2001 року № 2001/220/ЖНА. URL: http://ucsg.org.ua/bulletin/Articles/03/04/-Zaconodavchi_zasady/030401.pdf
10. Основні принципи незалежності судових органів. Схвалені резолюціями 40/32 та 40/146 Генеральної Асамблеї від 29 листопада та 13 грудня 1985 року // Верховна Рада України : офіц. веб-портал. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_201.
11. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9-10. URL: № 11-12. № 13. ст.8. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-1775>.
12. Кодекс Торговельного мореплавства України від 23.05.1995 № 176/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. №№ 47, 48, 49, 50, 51, 52, ст.349. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176/95-вр>.
13. Повітряний кодекс України від 19 травня 2011 року № 3393-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 48-49. Ст. 536. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3393-17>.
14. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 2 червня 2011 р. // *Відомості Верховної Ради України*. – 2011. – №51. – Ст. 577.
15. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21 грудня 2016 року № 1798-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2017, № 7-8. ст.50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19>
16. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 р. 1697-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 2-3. Ст. 12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>
17. Про регламент Верховної Ради України: Закон України від 10 лютого 2010 року № 1861-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 14-15. № 16-17. ст.133. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17>
18. Про Службу безпеки України: Закон України від 25 березня 1992 року 2229-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 27. Ст. 382. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12>
19. Про статус народного депутата України: Закон України від 17 листопада 1992 року 2790-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 3. ст. 17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12>
20. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 р. 1402-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2016. № 31. ст.545. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
21. Про Вищий антикорупційний суд: Закон України від 07 червня 2018 р. № 2447-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2018. № 24. ст.212. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19#Text>
22. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 року № 776/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*.

1998. № 20. ст.99. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80>

23. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей: Закон України від 24.01.1995 № 20/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 6. ст. 35. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/20/95-%D0%B2%D1%80>

24. Про психіатричну допомогу: Закон України від 22.02.2000 № 1489-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 19. ст.143. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14>

25. Про судову експертизу: Закон України від 25 лютого 1994 № 4038-XII року. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 28. Ст. 232. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>

26. Про державну таємницю: Закон України від 21 січня 1994 року № 3855-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 16. ст.93. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12>

27. Про державний кордон України : Закон України від 4 листоп. 1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 2. Ст. 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-12>

28. Про дипломатичну службу: Закон України від 7 червня 2018 року № 2449-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2018. № 26. ст.219. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2449-19>.

29. Положення про дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав в Україні: Указ Президента України 10 червня 1993 року № 198/93. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/198/9>

30. Постанова Верховного Суду від 20 травня 2020 р. у справі № 753/21723/16-к. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89395887>;

31. Постанова Верховного Суду від 30 вересня 2020 р. у справі № 523/16917/15-к. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/92021128>.

32. Постанова Верховного суду від 10 травня 2018 року у справі № 461/3797/17. *Єдиний державний реєстр судових рішень* : офіційний сайт. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/74021985>

33. Постанова Верховного Суду від 12 грудня 2019 року у справі № 755/323/17. *Єдиний державний реєстр судових рішень* : офіційний сайт. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/86333757>

34. Постанова Верховного Суду від 19 травня 2020 року у справі № 686/2374/19. *Єдиний державний реєстр судових рішень* : офіційний сайт. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89426651>

35. Про деякі питання порядку здійснення судового розгляду в судовому провадженні у першій інстанції відповідно до Кримінального процесуального кодексу України: лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 05.10.2012 № 223-1446/0/4-12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1446740-12#Text>

36. Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення: наказ Генеральної прокуратури України від 30 червня 2020 року № 298.

37. Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 08.02.2019 № 100.

38. Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: Наказ МВС України від 07 липня 2017 року №575.

39. Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 27.04.2020 № 357

40. Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: наказ Генеральної прокуратури України, МВС України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України № 114/1042/516/1199/936/1687/5 від 16.11.2012. URL: <http://www.minjust.gov.ua/42544>.

41. Про затвердження Інструкції з формування та ведення інформаційної підсистеми «Єдиний облік» інформаційно-телекомунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України»: наказ Міністерства внутрішніх справ від 14.06.2019 року № 508.

42. Про затвердження Порядку взаємодії між органами та підрозділами Національної поліції, закладами охорони здоров'я та органами прокуратури України при встановленні факту смерті людини: наказ МВС України, МОЗ України, ГП України від 29 вересня 2017 року № 807/1193/279.

43. Про затвердження Інструкції про заходи щодо дотримання вимог законодавства при затриманні без ухвали слідчого судді, суду осіб, підозрюваних у вчиненні злочину, та обранні стосовно підозрюваних запобіжного заходу - тримання під вартою під час досудового розслідування. Спільний наказ МВС України та Міністерства юстиції України № 806/3105/5 від 01.10.2018 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1190-18>

Рішення Європейського суду з прав людини:

44. Справа «Романов В. проти України» (Заява № 63782/11) : рішення Європейського Суду з прав людини від 16 липня 2020 року. *European Court of Human Rights* : офіційний сайт. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/en/g#%22itemid%22:\[%22001-203559%22\]](https://hudoc.echr.coe.int/en/g#%22itemid%22:[%22001-203559%22])

45. Справа «Касьяненко проти України» (Заява № 52234/18) : рішення Європейського Суду з прав людини від 16 липня 2020 року.

European Court of Human Rights : офіційний сайт. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-203566>

46. Справа «Кастелані проти Франції» (Заява № 43207/16) : рішення Європейського Суду з прав людини від 30 квітня 2020 року. *European Court of Human Rights* : офіційний сайт. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22itemid%22:\[%22001-202412%22\]](https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22itemid%22:[%22001-202412%22])

47. Справа «Грубник проти України» (Заява № 58444/15) : рішення Європейського Суду з прав людини від 17 вересня 2020 року. *European Court of Human Rights* : офіційний сайт. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22appno%22:\[%2258444/15%22\],%22itemid%22:\[%22001-204604%22\]](https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22appno%22:[%2258444/15%22],%22itemid%22:[%22001-204604%22])

48. Справа «Проскурников проти Росії» (Заява № [58444/15](#)) : рішення Європейського Суду з прав людини від 1 вересня 2020 року. *European Court of Human Rights* : офіційний сайт. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22appno%22:\[%2248364/11%22\],%22itemid%22:\[%22001-203830%22\]](https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22appno%22:[%2248364/11%22],%22itemid%22:[%22001-203830%22])

49. Справа «Соколовський та інші проти України» (Заява № [44047/09](#) та інші) : рішення Європейського Суду з прав людини від 3 вересня 2020 року. *European Court of Human Rights* : офіційний сайт. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22appno%22:\[%2244047/09%22\],%22itemid%22:\[%22001-204270%22\]](https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22appno%22:[%2244047/09%22],%22itemid%22:[%22001-204270%22])

50. Справа «Іванко проти України» (Заява № 46850/13) : рішення Європейського Суду з прав людини від 05 березня 2020 року. *Верховна Рада України* : офіційний сайт. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_e80#Text

51. Справа «Капштан проти України» (Заява № 56224/10) : рішення Європейського Суду з прав людини від 16 травня 2019 року. Офіційний вісник України. 2019. № 48. Ст. 1651.

52. Справа «Созонов та інші проти України» (Заява № 29446/12) : рішення Європейського Суду з прав людини від 8 листопада 2018 року. *Верховна Рада України* : офіційний сайт. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_c92#Text

53. Справа «Салов проти України» (Заява №65518/01) : рішення Європейського Суду з прав людини від 6 вересня 2005 року. *Верховна Рада України* : офіційний сайт. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_428#Text

54. Справа «Бербера, Мессеґе и Хабардо против Испании» (Заява № 10590/83) : рішення Європейського Суду з прав людини від 6 грудня 1988 року. *European Court of Human Rights* : офіційний сайт. URL: <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home>

55. Справа «Hummer проти Німеччини» (Заява № 26171/07) : рішення Європейського Суду з прав людини від 19 жовтня 2012 року. *European Court of Human Rights* : офіційний сайт. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-112280>

56. Справа «Pelissier i Sassi проти Франції» (Заява № 25444/94) : рішення Європейського Суду з прав людини від 25 березня 1999 року. *Верховна*

на Рада України : офіційний сайт. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_398#Text

Додаткова

57. Андрушко О.В. Теорія та практика юридичної відповідальності за правопорушення в кримінальному процесі : монографія. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2020. 480 с.

58. Бойко О.В. Розумні строки кримінального провадження в практиці Європейського суду з прав людини. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2020. № 3 (43). С. 83–90

59. Бойко О.В. Право на справедливий судовий розгляд як конвенційний стандарт кримінального провадження. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету*. Серія «Юриспруденція». 2020. № 43. С. 172–175.

60. Денисенко Г.В., Кучинська О.П. Імунітет свідка у кримінальному провадженні (порівняльно-правова характеристика) : монографія. Київ : Алерта, 2021. – 222 с.

61. Довжич Є. В. Правові основи діяльності детектива Національного антикорупційного бюро України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2019. 229 с.

62. Дрозд В. Г. Концептуальні засади правового регулювання досудового розслідування як стадії кримінального провадження : дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 2019. 495 с.

63. Затримання уповноваженою службовою особою: метод. рек. / А. А. Вознюк, О. С. Осетрова, О. Ю. Хабло та інш. / за заг. ред. С. С. Чернявського. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2019. 52 с.

64. Конюшенко Я.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні : проблеми теорії та практики : монографія. Харків : Факт, 2020. 476 с.

65. Крет Г.Р. Міжнародні стандарти доказування у кримінальному процесі України: теоретико-правові та практичні основи : монографія / Г.Р. Крет. – Калуш : Петраш К.Т., 2020. – 452 с.

66. Кримінальний процес : навч. посіб. / О. В. Капліна, М. О. Карпенко, В. І. Маринів та ін. Харків : Право, 2020. 296 с.

67. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навч. посіб. / Л. Д. Удалова, М. А. Макаров, Ю. І. Азаров, С. О. Заїка, О. В. Кубарева, О. В. Римарчук, В. В. Рожнова, Д. О. Савицький, А. В. Форостяний, О. Ю. Хабло. Видання 5-те, переробл. і доповн. Київ, 2020. 497 с.

68. Кримінальний процес: підручник / [Л.Д. Удалова, В.В. Рожнова, Д.П. Письменний та ін.]; за заг. ред. Д. П. Письменного, Л. Д. Удалової, М. А. Погорельського, С. С. Чернявського. К.: «Видавничий центр «Кафедра», 2021. 858 с.

69. Кримінальний процес. Ч. 1: підручник / Р. І. Благута, Ю. В. Гуцуляк, О. М. Дуфенюк та ін.; за заг. ред. А. Я. Хитри, Р. М. Шехавцова, В. В. Луцика. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 532 с.

70. Кримінальне судочинство: сучасний стан та перспективи розвитку [Текст] : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 28 трав. 2021 р.) / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2021. – 376 с.

71. Лапкін А.В. Прокурор у кримінальному провадженні: теоретичні, правові та організаційно-методичні проблеми: монографія / А.В. Лапкін. – Харків: Право, 2020. 1304 с.

72. Михайленко В. В. Реалізація засади верховенства права у кримінальному провадженні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. 2019. 281 с.

73. Одерій О.В., Мудрецький Р.В. Протидія судовому розгляду у кримінальних провадженнях та шляхи її подолання у сучасних реаліях : монографія / О.В. Одерій, Р.В. Мудрецький. – Київ: «КНТ». – 2021. – 224 с.

74. Письменний Д.П., Мельник О.В. Допит особливо вразливих жертв в умовах воєнного стану. Матеріали IV щорічної міжнародної науково-практичної конференції. *Актуальні питання судової експертології, криміналістики та кримінального процесу*. Київ, 16.12.2022, С. 223-227.

75. Попович М.В., Мельник О.В. Чи можлива психотерапія під час допиту неповнолітнього потерпілого? *KELM. Knowledge, Education, Law, Management*. 2022. № 1. С. 84–89.

76. Попович М. В., Мельник О. В. Синергія та її вплив на відносини, що виникають під час допиту неповнолітнього потерпілого у кримінальному провадженні України. *KELM. Knowledge, Education, Law, Management*. 2020. № 3. С. 134–139. (Республіка Польща).

77. Січко С.О. Загальні положення досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2021. 231 с.

78. Сиза Н. П. Реалізація змагальності сторін під час судового розгляду в кримінальному провадженні України. *Вісник НТУУ «КПІ» Політологія. Соціологія. Право*. 2020. Випуск 2 (46). С. 70-76.

79. Скрипник А.В. Використання цифрової інформації в кримінальному процесуальному доказуванні : монографія / А.В. Скрипник ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого.- Харків : Право, 2022.- 408 с.

80. Теорія та практика кримінального процесуального доказування : навч. посіб. для підготовки до іспиту / В. В. Вапнярчук, С. В. Давиденко, О. В. Капліна та ін. – Харків : Право, 2021, – 256 с.

81. Хабло О.Ю., Бойко О.В. Право на справедливий судовий розгляд у кримінальному судочинстві України: монографія. Київ: Видавничий центр «Кафедра», 2022. 216 с.

82. Хабло О.Ю. Обґрунтування підстав застосування запобіжних заходів: конвенційні стандарти та вітчизняна практика. Право і суспільство. 2020. № 4. С. 270-278.

83. Хавронюк М.І. Кримінальні проступки: науково-практичний коментар статей Кримінального кодексу України / М.І. Хавроноук. – Київ : ВД «Дакор», 2020. – 266 с.

84. Шаренко С. Л. Теоретико-прикладні основи діяльності слідчого судді в кримінальному провадженні : монографія /С. Л. Шаренко. – Харків : Право, 2021. – 480 с.

85. Шумейко Д.О. Здійснення спеціального кримінального провадження в Україні: теорія і практика : монографія. Київ : Алерта, 2020. 438 с.

86. Features of Interrogation of Minor Victims in the Pre-Trial Investigation. Особливості допиту неповнолітніх потерпілих у досудовому розслідуванні / [Olga Y. Guseva, Myroslav V. Popovych, Oksana V. Melnyk, Mykhailo V. Huzela]. *CUESTIONES POLITICAS*. 2021. Vol. 39 Núm. 70 (October). URL: <https://produccioncientificaluz.org/index.php/cuestiones/article/view/36866/39845>.

Інформаційні ресурси

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України (<https://www.president.gov.ua>)

2. Офіційний веб-сайт Верховного Суду (<http://supreme.court.gov.ua/supreme/>)

3. Офіційний веб-портал Офісу Генерального Прокурора (<https://www.gp.gov.ua/ua/index.html>)

4. Офіційний веб-сайт Міністерства оборони України (<http://www.mil.gov.ua>)

5. Офіційний веб-сайт Міністерства освіти і науки України (<http://www.mon.gov.ua>).

6. Офіційний веб-сайт Служби безпеки України (<https://ssu.gov.ua>)

7. Офіційний веб-сайт Ради національної безпеки і оборони України (<http://www.rnbo.gov.ua>).

8. Офіційний веб-сайт Національного антикорупційного бюро України (<https://nabu.gov.ua>)

9. Єдиний державний реєстр судових рішень (<https://reyestr.court.gov.ua>)

10. Бібліотечно-бібліографічні ресурси Верховної Ради України (<http://lib.rada.gov.ua>)

11. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua>).

Доцент кафедри кримінального процесу

Доцент кафедри кримінального процесу

Доцент кафедри кримінального процесу

 Сергій ЗАЙКА

Оксана МЕЛЬНИК

Ольга РИМАРЧУК